

Obsah

Autorský tým	19
Úvodem	25
Jak pracovat s touto studií	27

I. TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA

1 TEORETICKÉ INSPIRACE	35
1.1 Teorie modernizace	36
1.1.1 Přechod od tradiční k industriální společnosti	36
1.1.2 Teorie postindustriální, resp. informační společnosti	37
1.1.3 Charakter druhé modernizační transformace	39
1.1.4 Společnost vědění	40
1.1.5 Kritika nastíněného obrazu modernizace	42
1.1.6 Reflexivní modernizace	44
1.2 Teorie globálního vývoje lidské civilizace	48
1.2.1 Teorie udržitelného života	48
1.2.2 Koncept otevřené společnosti	49
1.2.3 Koncept globalizace	52
1.2.4 Teorie světového systému: závislost periferie na centru	55
2 KONCEPT VÝVOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI A JEJÍ MODERNIZACE V GLOBÁLNÍM KONTEXTU	57
3 PROBLÉMOVĚ ORIENTOVANÝ PŘÍSTUP	59
Reference	62

II. ZÁKLADNÍ SOUVISLOSTI VÝVOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI A JEJÍ MODERNIZACE V GLOBÁLNÍM KONTEXTU

Úvodem	69
II. A: KVALITA A UDRŽITELNOST ŽIVOTA V ČESKÉ REPUBLICE	72
1 ÚVOD DO TEORIE KVALITY A UDRŽITELNOSTI ŽIVOTA	72
1.1 Začátky výzkumu kvality života	72
1.2 Paradox životního standardu a ekonomického růstu	72
1.3 Definice kvality života	74
1.4 Teorie udržitelného života	75
1.5 Úvod do měření kvality a udržitelnosti života	76
1.5.1 Kvalita života	76
1.5.2 Udržitelnost života	77

2 MĚŘENÍ KVALITY A UDRŽITELNOSTI ŽIVOTA NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI	79
2.1 Indikátorový program Komise OSN pro udržitelný rozvoj	79
2.2 Jiné indikátorové programy na mezinárodní úrovni	83
2.3 Postavení České republiky v mezinárodních hodnoceních udržitelosti a kvality života	85
3 VÝVOJ PROBLEMATIKY VYHODNOCOVÁNÍ INDIKÁTORŮ KVALITY A UDRŽITELNOSTI ŽIVOTA V ČESKÉ REPUBLICE	88
3.1 Testování indikátorů udržitelného rozvoje v ČR	88
3.2 Zprávy o lidském rozvoji v České republice	89
3.3 Projekt „K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek“	91
4 VYHODNOCENÍ INDIKÁTORŮ KVALITY A UDRŽITELNOSTI ŽIVOTA V ČESKÉ REPUBLICE	94
4.1 Úvod	94
4.2 Metodika sestavení a výpočtu indexu	96
4.3 Vyhodnocení výsledků	98
4.3.1 <i>Společensko-politická oblast</i>	98
4.3.2 <i>Sociální oblast</i>	99
4.3.3 <i>Ekonomická oblast</i>	102
4.3.4 <i>Environmentální oblast</i>	102
4.3.5 <i>Celkový index kvality a udržitelnosti života a jeho hodnocení</i>	103
4.4 Korelace problémových okruhů Indexu KUŽ s hlavními oblastmi a prioritními problémy rozvoje ČR	104
4.4.1 <i>Společensko-politická oblast</i>	104
4.4.2 <i>Sociální oblast</i>	107
4.4.3 <i>Ekonomická oblast</i>	109
4.4.4 <i>Environmentální oblast</i>	110
4.4.5 <i>Regionální rozvoj</i>	111
4.5 Regionální aspekt kvality života – úvod do problematiky	112
Závěr	113
Reference	113
Přílohy	116

II. B1: SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST 143

1 VYMEZENÍ DANÉHO POTENCIÁLU – VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	143
2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA	143
3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH	144
3.1 Relevantní teoretická východiska	144
3.1.1 <i>Pojem sociální soudržnosti</i>	144
3.1.2 <i>Instituce rozvíjející sociální soudržnost</i>	146

51. *Vysoký deficit veřejných financí* 469
 52. *Makroekonomická nerovnováha vyjádřená tzv. dvojím deficitem* 471
 53. *Nepřipravenost na potenciální vstup do EMU* 472
 54. *Velký rozdíl cenové hladiny a cenových relací ve vztahu k EU* 474
 55. *Setrávání rozdílů mezi reálnými mzdami kvalifikovaných pracovníků u nás a ve světě* 476

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI C1 (FORMOVÁNÍ NÁRODNÍ KULTURY, NÁRODNÍ IDENTITA NÁRODNÍCH ZÁJMŮ V KONTEXTU LIDSKÝCH HODNOT) 477

56. *Obtíže při hledání obecně akceptovatelného historického vzoru* 477
 57. *Neexistence obecné a obecně přijímané společenské ideje a z ní odvozených hodnot* 478
 58. *Zanedbání historického dědictví (ochrana, údržba, rekonstrukce a regenerace stavebních památek)* 479

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI C2 (ÚSTAVNĚPRÁVNÍ A POLITICKÝ SYSTÉM ZEMĚ, PROSTOR PRO ÚČAST VEŘEJNOSTI NA TVORBĚ POLITIKY) 481

- Ústavní, právní a politický systém země* 481
 59. *Nedostatečná vymahatelnost práva* 481
 60. *Nízká úroveň občanské participace na politickém rozhodování a „zúžení“ politického demokratického systému na parlamentní zastupitelství* 482
 61. *Vážné deficity v politické kultuře* 483
Prostor pro účast veřejnosti na tvorbě politiky 485
 62. *Nereflektovaný rozpad tradiční konstitutivní role médií – postupné zanikání žurnalistiky a přechod médií do postžurnalistické fáze* 486
 63. *Nedostatečná rovnováha v prostoru pro veřejnou komunikaci* 487
 64. *Nedostatečné zázemí pro odbornou a veřejnou diskusi o médiích a populární kultuře, absence institucionálního zázemí pro širší výzkum v této oblasti* 487
 65. *Nedořešenost ve financování médií veřejné služby* 488
 66. *Nedostatečná konkurence současného mediálního trhu* 489
PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI C3 (REGULAČNÍ PŮSOBNÍ TRHU, STÁTU A OBČANSKÉHO SEKTORU) 489

Trh 489

67. *Nedostatečné garance soukromého vlastnictví* 489
 68. *Degradace hodnoty podniku* 490

Veřejná správa 492

69. *Nízká autorita regionálního článku samosprávy* 492
 70. *Nízká úroveň důvěry občanů k institucím veřejné správy* 493
 71. *Nedostatečná koordinace mezi resorty ve veřejné správě (Resortismus)* 494
 72. *Nejasná dělba práce a zodpovědnosti mezi politiky a úředníky ve veřejné správě* 495

73. *Vysoká převaha ad hoc rozhodnutí nad rozhodnutími koncepčními ve veřejné správě* 496
- Občanský sektor 497
74. *Nízká úroveň občanské participace na řízení věcí veřejných* 497
75. *Nedostatečná subjektivizace občanského sektoru* 498
- PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI C4 (PŘÍPRAVA ČR NA VSTUP A PLNÉ UPLATNĚNÍ V EVROPSKÉ UNII)** 500
76. *Rozporný přístup a nedostatečná příprava politické a správní elity ČR na vstup do EU* 500
77. *Nízká podpora vstupu do EU ze strany českých občanů* 502

IV. STRATEGICKÉ KONCEPCE ROZVOJE ČR

Úvod 507

1. Strategická koncepce
INSTITUCIONÁLNÍ PODPORY SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOSTI ČESKÉ SPOLEČNOSTI 508
2. Strategická koncepce
DŮCHODOVÉ REFORMY 511
3. Strategická koncepce
ZVÝŠENÍ NABÍDKY KVALITNÍCH, DOSTUPNÝCH A RELEVANTNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ 518
4. Strategická koncepce
VÝZKUMU A VÝVOJE JAKO PRODUKTIVNÍ SLOŽKY SPOLEČNOSTI A EKONOMIKY A GENERÁTORY INOVACÍ 523
5. Strategická koncepce
ROZVOJE NOVÉ EKONOMIKY 528
6. Strategická koncepce
MINIMALIZACE NÁSLEDKŮ SOCIÁLNÍ EXKLUZE A DISKRIMINACE POMOCÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLENĚNÍ A VYROVNÁVÁNÍ ŠANCÍ NA TRHU PRÁCE 531
7. Strategická koncepce
ROZVOJE DOBROVOLNICTVÍ A OBČANSKÉ PRÁCE 537
8. Strategická koncepce
CELOSPOLEČENSKÉ PODPORY RODINY JAKOŽTO PRIMÁRNÍHO ZDROJE LIDSKÉHO, SOCIÁLNÍHO A KULTURNÍHO KAPITÁLU 542
9. Strategická koncepce
ZACHOVÁNÍ ÚNOSNÉ VĚKOVÉ STRUKTURY OBYVATELSTVA 547
10. Strategická koncepce
PÉČE O ZDRAVÍ 553
11. Strategická koncepce
ZAJIŠŤOVÁNÍ DOSTUPNÉHO BYDLENÍ 559

12. Strategická koncepce
ZAJIŠTĚNÍ KOMPLEXNÍ BEZPEČNOSTI A OBRANY
ČESKÉ REPUBLIKY JAKO ČLENA NATO A EU 565
13. Strategická koncepce
NASTARTOVÁNÍ EFEKTIVNÍHO BOJE PROTI KORUPCI 572
14. Strategická koncepce
EKOLOGICKÉ DAŇOVÉ REFORMY 576
15. Strategická koncepce
POSÍLENÍ PROGRAMU ČESKÉ ROZVOJOVÉ POMOCI 580
16. Strategická koncepce
ROZVOJE OSÍDLENÍ A BYTOVÉ VÝSTAVBY,
URBANISTICKÝ ROZVOJ 583
17. Strategická koncepce
OPTIMÁLNÍHO NAČASOVÁNÍ ZAVEDENÍ EURA 587
18. Strategická koncepce
DYNAMIKY EKONOMICKÉHO RŮSTU 591
19. Strategická koncepce
PODPORY PODMÍNEK PRO ROZVOJ A UPLATŇOVÁNÍ
PRINCIPŮ OTEVŘENÉ SPOLEČNOSTI 593
20. Strategická koncepce
PODPORA ROZVOJE OBČANSKÉHO A NÁRODNÍHO
SEBEVĚDOMÍ 597
21. Strategická koncepce
PODPORY PODMÍNEK PRO ROZVOJ CEST
K MULTIKULTURNÍMU PŘÍSTUPU KE SVĚTU 602
22. Strategická koncepce
MODERNIZACE MANAŽERSKÉHO ŘÍZENÍ
(VE VEŘEJNÉ A SOUKROMÉ SFÉRE) 607
23. Strategická koncepce
ZKOMPLETOVÁNÍ POLITICKÉHO SYSTÉMU 614
24. Strategická koncepce
ROZVOJE MÉDIÍ 619
25. Strategická koncepce
REÁLNÉ DECENTRALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY 623
26. Strategická koncepce
DOSTUPNOSTI VEŘEJNÝCH SLUŽEB 629
27. Strategická koncepce
REFORMY ÚSTŘEDNÍ STÁTNÍ SPRÁVY 632
28. Strategická koncepce
REFORMY VEŘEJNÉHO SEKTORU 637
29. Strategická koncepce
ROZVOJE MEZISEKTOROVÉHO DIALOGU 640

V. PRIORITYNÍ PROBLÉMY A VIZE JEJICH ŘEŠENÍ V KRAJÍCH

1. KRAJSKÉ KOMUNITY JAKO SUBJEKT TVORBY STRATEGIÍ 655
  2. SMYSL ORGANIZACE REGIONÁLNÍCH WORKSHOPŮ 657
  3. TEORETICKÁ A METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA 658
    - 3.1 Rizika a šance použití dialogické metody 658
    - 3.2 Srovnání tematického zaměření regionálních workshopů s tematickým zaměřením Průvodce krajinou priorit 661
  4. PRIORITYNÍ PROBLÉMY ROZVOJE KRAJŮ 662
    - 4.1 Priority problémy jednotlivých krajů 662
    - 4.2 Celkové vyhodnocení priority problémů krajů a jejich srovnání s priority problémy Průvodce krajinou priorit pro ČR 665
    - 4.3 Celkové zaměření priority problémů krajů 669
  5. VIZE ŘEŠENÍ PRIORITYNÍCH PROBLÉMŮ 670
    - 5.1 Vize řešení priority problémů jednotlivých krajů 670
    - 5.2 Celkové vyhodnocení vizí řešení priority problémů krajů a jejich srovnání se základními souvislostmi vývoje české společnosti a její modernizace v globálním kontextu 672
    - 5.3 Srovnání krajských vizí z regionálních workshopů a vizí obsažených v krajských strategických dokumentech 675
- Příloha: Organizace regionálních workshopů 679
Závěr 684
English Summary 685

3.2	Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty	150
3.3	Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu	151
4	ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY	153
4.1	Humanismus	153
4.2	Svoboda a odpovědnost	153
4.3	Rovnost	153
4.4	Solidarita	154
4.5	Sociální spravedlnost	154
4.6	Subsidiarita	155
5	„STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY	155
	Reference	160

II. B2: SPOLEČNOST VĚDĚNÍ: VZDĚLÁVÁNÍ, VÝZKUM A VÝVOJ, INFORMATIZACE 164

1	VYMEZENÍ DANÉHO POTENCIÁLU – VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A ZÁKLADNÍ POJMY	164
2	VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO POTENCIÁLU NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA	164
3	VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH	168
3.1	Relevantní teoretická východiska	168
3.1.1	<i>Společnost vědění a koncept celoživotního učení</i>	168
3.1.2	<i>Nová produkce vědění ve společnosti vědění</i>	169
3.2	Publikované koncepční a strategické dokumenty	173
3.3	Komprimovaný popis současného stavu	173
4	ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY	174
4.1	Základní principy strategie rozvoje vzdělání	174
4.2	Strategie rozvoje výzkumu a vývoje	178
5	„STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY	179
5.1	Základní strategické cíle ve vzdělávání	179
5.2	Základní strategické cíle ve výzkumu a vývoji	181
5.3	Rozhodovací uzly ve strategii vzdělávání a sporné otázky ve volbě strategie	181
5.3.1	<i>Dostupnost</i>	182
5.3.2	<i>Integrace</i>	184
5.3.3	<i>Rozmanitost</i>	185
5.4	Rozhodovací uzly ve strategii rozvoje výzkumu a vývoje	185
	Reference	188

II. B3: TRH PRÁCE, ZAMĚSTNANOST A ZAMĚSTNATELNOST 91

1	VYMEZENÍ DANÉHO POTENCIÁLU – VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	191
---	---	-----

2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU

NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA 191

3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH 192

3.1 Relevantní teoretická východiska 192

3.2 Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty 194

3.3 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu 195

4 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY 198

5 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY 198

Reference 201

II. B4: VÝVOJ POPULACE, RODINA, ZDRAVÍ, BYDLENÍ 203

1 VYMEZENÍ DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU

– VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ 203

2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU

NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA 205

3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH 207

3.1 Relevantní teoretická východiska 207

3.2 Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty 210

3.3 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu 211

3.3.1 *Sňatečnost, plodnost, rodina* 211

3.3.2 *Úmrtnost, zdraví* 214

3.3.3 *Zahraniční migrace* 215

3.3.4 *Věková struktura, populační stárnutí, očekávaný populační vývoj* 216

3.3.5 *Bydlení* 217

4 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY 219

4.1 Populační vývoj 219

4.2 Rodina 220

4.3 Zdraví 221

4.4 Bydlení 222

5 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY 223

5.1 Populační vývoj 223

5.2 Rodina 224

5.3 Zdraví 225

5.4 Bydlení 226

Reference 227

II. B5: VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ BEZPEČNOST ZEMĚ 229

1 VYMEZENÍ DANÉHO POTENCIÁLU- VNITŘNÍ ČLENĚNÍ

A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ 229

2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU

NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA 231

3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH	232
3.1 Relevantní teoretická východiska	232
3.1.1 Vztah společnosti a ozbrojených sil	232
3.1.2 Vedení válek	233
3.1.3 Boj proti kriminalitě	234
3.1.4 Multiplikační efekt	237
3.1.5 Jaká jsou současná rizika a šance rozvoje?	237
3.2 Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty	238
3.3 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu	241
4 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY	244
4.1 Vnější bezpečnost	244
4.2 Vnitřní bezpečnost	248
5 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY	250
Reference	251

II. B6: STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ,

ÚZEMNÍ POTENCIÁLY ROZVOJE 253

1 VYMEZENÍ DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU – VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A ZÁKLADNÍ POJMY	253
2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO POTENCIÁLU NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA	255
3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH	256
3.1 Relevantní teoretická východiska	256
3.2 Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty	259
3.3 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu	260
4 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY	264
5 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY	267
Reference	271

II. B7: EKONOMICKÝ ROZVOJ 272

1 VYMEZENÍ DANÉHO VÝVOJOVÉHO POTENCIÁLU – VNITŘNÍ ČLENĚNÍ A ZÁKLADNÍ POJMY	272
2 VYMEZENÍ VAZBY DANÉHO POTENCIÁLU NA KVALITU A UDRŽITELNOST ŽIVOTA	272
3 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH	274
3.1 Relevantní teoretická východiska	274
3.2 Doposud publikované koncepční a strategické dokumenty	275
3.3 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu	276
4 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY	281

II. C1: FORMOVÁNÍ NÁRODNÍ KULTURY, NÁRODNÍ
IDENTITY A NÁRODNÍCH ZÁJMŮ V KONTEXTU
LIDSKÝCH HODNOT 290

1 TEMATICKÁ SPECIFIKACE (VYMEZENÍ) 290

1.1 Pojmová východiska 290

1.2 Metodický přístup 295

2 POKUS O NAZNAČENÍ TRENDŮ – NAPLNĚNÍ MODELU
ANALÝZY IDENTITY (POPIS SOUČASNÉHO STAVU) 298

2.1 Nabídka hodnot 298

2.1.1 *Vývoj globálních hodnotových nabídek v naší civilizaci* 298

2.1.2 *Přehled stěžejních událostí a trendů ve vývoji nabídek hodnot
v evropském kontextu* 302

2.1.3 *Vývoj generací na základě společných hodnotově
„určujících“ zážitků* 305

2.2 Stav a vývoj hodnotových orientací (přijetí hodnot) 312

2.3 Poznámky o národní identitě z empirických šetření 317

2.4 Pokus o shrnutí 321

2.5 Pokus o naznačení trendů 324

3 HYPOTÉZY PRO MOŽNOSTI ZMĚN 325

3.1 Základní teoretická východiska – zacílení hypotéz 325

3.2 Možnosti ovlivňování změn, úrovně vlivů a provázanosti 327

4 VAZBY NA POTENCIÁLY ROZVOJE 329

Rederence 332

II. C2: ÚSTAVNĚPRÁVNÍ A POLITICKÝ SYSTÉM ZEMĚ,
PROSTOR PRO ÚČAST VEŘEJNOSTI NA TVORBĚ POLITIKY 334

1 VYMEZENÍ 334

1.1 Vnitřní členění 334

A. *Ústavněprávní systém – regulátor a kodifikátor demokratické moci* 334

B. *Politický systém – základní zprostředkovatel, tvůrce a vykonavatel
politické moci jako vůle občanů* 335

C. *Prostor pro účast veřejnosti na tvorbě politiky – občanská společnost* 336

D. *Média v prostoru veřejné komunikace* 336

2 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH 338

2.1 Relevantní teoretická východiska 338

2.2 Popis současného stavu 339

A. *Ústavněprávní systém* 339

B. *Politický systém* 343

C. *Prostor pro účast veřejnosti na tvorbě politiky – občanská společnost* 346

D. *Média v prostoru veřejné komunikace* 347

- 2.3 Návaznost na již publikované koncepční a strategické dokumenty 348
- 3 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ (ORIENTUJÍCÍ) PRINCIPY 348
- 3.1 A., B. Strategické principy vývoje ústavněprávního a politického systému země 348
- 3.2 C. Strategické principy rozvíjení občanské společnosti 350
- 3.3 D. Strategický princip uplatnění médií v prostoru veřejné komunikace 351
- 4 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY 351
- 4.1 Přizpůsobení ústavněprávního systému potřebám rozvíjení demokracie, politického systému i dalšího otevírání prostoru pro účast na tvorbě politiky 352
- 4.2 Zvýšení otevřenosti a akceschopnosti politického systému (v souladu se změnami Ústavy a reformou veřejné správy) 353
- 4.3 Institucionální změny ve všech uvedených systémech podle cílů žádoucích strategických změn 354
- 4.4 Kultivace podmínek pro vyvážené uplatnění médií v prostoru veřejné komunikace 355
- Reference 356
- II C3: REGULAČNÍ PŮSOBENÍ TRHU, STÁTU A OBČANSKÉHO SEKTORU VE VZÁJEMNÝCH VZTAZÍCH 358
- 1 VYMEZENÍ 358
- 2 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH 358
- 2.1 Relevantní teoretická východiska 358
- 2.2 Popis současného stavu 360
- 2.3 Návaznost na již publikované koncepční a strategické dokumenty 360
- 3 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ (ORIENTUJÍCÍ) PRINCIPY 361
- 4 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY 363
- Reference 373
- II. C4: PŘÍPRAVA ČESKÉ REPUBLIKY NA VSTUP A PLNÉ UPLATNĚNÍ V EVROPSKÉ UNII 374
- 1 VYMEZENÍ FORMATIVNÍHO REGULÁTORU, VNITŘNÍ ČLENĚNÍ, ZÁKLADNÍ POJMY 376
- 2 VÝCHODISKA STRATEGICKÝCH ÚVAH 386
- 2.1 Relevantní teoretická východiska 386
- 2.2 Komprimovaný popis současného stavu: popis trendů, napětí (rozporů), příležitostí a případných ohrožení v budoucnu 388
- 2.2.1 Udržení konkurenceschopnosti české ekonomiky 388
- 2.2.2 Udržení sociálního smíru 389

- 2.2.3 *Odstranění ekonomických rozdílů uvnitř ČR a mezi naší zemí a průměrem Unie* 389
- 2.2.4 *Reforma veřejné správy* 390
- 2.2.5 *Udržování pozitivní image České republiky jako nového člena Společenství* 391
- 3 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÉ PRINCIPY 392
- 4 „STRATEGICKÉ PILÍŘE“ A ROZHODOVACÍ UZLY 394
- 4.1 *Co se musí především udělat a na co se zaměřit* 395
- 4.2 *Aktéři a jejich nástroje* 397
- Reference 400

III. PRIORITNÍ PROBLÉMY

Několik slov úvodem 405

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B1
(SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST A STÁT VEŘEJNÝCH
SOCIÁLNÍCH SLUŽEB) 407

1. *Zanedbávání rozvoje institucí a organizací generujících sociální soudržnost ze strany státu* 107
  2. *Eroze sociální soudržnosti způsobená rostoucí společenskou diferenciací* 408
  3. *Zanedbávání rozvoje střední třídy a způsobů jejího obnovování, rozproštění rizika chudoby do širokého spektra sociální stratifikace* 409
  4. *Riziko marginalizace jedinců i celých sociálních kategorií na trhu práce, vznik „underclass“ a kultury bídy* 410
  5. *Vytváření specifických chudob, zejména chudoby a „underclass“ na etnickém základě* 411
  6. *Přetrvávající sociální a ekonomické nerovnosti mezi muži a ženami* 413
  7. *Narůstající mezigenerační rozdíly v české populaci* 414
  8. *Nedostatečné propracování promyšlené a koherentní národnostní politiky* 415
  9. *Nedostatečná osvěta týkající se problematiky soužití mezi majoritou a etnickými minoritami* 416
  10. *Narušení identity a sociální struktury u romské populace* 417
  11. *Deficity soustavy sociální pomoci* 418
- PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B2 (SPOLEČNOST
VĚDĚNÍ: VZDĚLÁVÁNÍ, VÝZKUM A VÝVOJ,
INFORMATIZACE) 419
- Vzdělávání 419
12. *Nedostatečná kapacita, struktura a kvalita vzdělávacích institucí (především na terciární úrovni a v dalším vzdělávání)* 419

13. *Vzdělávací instituce nepodporují vznik a rozvoj trvalejších, obecnějších (průřezových) schopností a dovedností, nezbytných pro naplnění konceptu celoživotního vzdělávání* 422
14. *Nízká důležitost přikládána vzdělání a kvalifikaci* 424
Výzkum a vývoj 424
15. *Nepřípravenost oblasti výzkumu a vývoje (organizací, týmů a jednotlivců) na měnící se úlohy a postavení výzkumu a vývoje ve společnosti* 425
16. *Nedostatky v organizaci a řízení výzkumu a vývoje* 426
17. *Deficity ve financování výzkumu a vývoje* 428
Procesy informatizace 429
18. *Nedostatečné využití možností informačních a komunikačních technologií (ICT)* 429
19. *Zvyšování nerovností v populaci vyvolané rozdílnou kvalifikací, zkušeností, využitím a přímým přístupem k informačním a komunikačním technologiím (ICT)* 430
20. *Nedostatečná ochrana informací a dat při užití moderních informačních a komunikačních technologií* 431
PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B3 (TRH PRÁCE, ZAMĚSTNANOST A ZAMĚSTNATELNOST) 431
21. *Rozpor mezi současným charakterem nezaměstnanosti a ideálem plně zaměstnanosti* 431
22. *Nevyváženost vztahů na domácím trhu práce a další neudržitelnost nízké ceny tuzemské pracovní síly* 432
PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B4 (VÝVOJ POPULACE, ZDRAVÍ, RODINA, BYDLENÍ) 434
- Vývoj populace** 434
23. *Nepříznivé populační klima projevující se v nízké úrovni plodnosti* 434
24. *Nedostatečné řešení implikací budoucího vývoje demografického stárnutí v oblasti sociálního zabezpečení a zdravotnictví* 435
25. *Nedostatek systematického přístupu k zahraniční migraci* 436
Rodina 438
26. *Oslabené postavení rodiny a dětí v konfrontaci s nároky a podmínkami uplatnění výdělečně činných členů na trhu práce* 438
Zdraví 439
27. *Lékařské vědy nabízejí více možností léčení nemocí, než je současný systém veřejného zdravotního pojištění schopen zdrojově zabezpečit* 439
28. *Nedostatečné rozvinutí prevence zdraví ohrožujících či poškozujících činností, promítajících se především v životním stylu populace (kouření, alkoholismus a další toxikománie, nedostatek pohybu, prohršky proti zdravé výživě, stres)* 440
Bydlení 441
29. *Zhoršující se dostupnost bydlení pro specifické skupiny obyvatel* 441

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B5 (VNĚJŠÍ

A VNITŘNÍ BEZPEČNOST ZEMĚ) 443

Vnější bezpečnostní politika 443

30. *V rámci NATO nejsou stanoveny proporce mezi nároky na obranné a bezpečnostní funkce* 443
31. *Realizace Evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP) v rámci Evropské unie povede k vytvoření nákladných bezpečnostních a obranných institucí* 444

32. *Nezvládnutý boj proti terorismu* 445

Vnitřní bezpečnostní politika 447

33. *Neadekvátní a pasivní postoj velké části politických elit a občanů k vnějším bezpečnostním rizikům* 447
34. *Absence adekvátní bezpečnostní, obranné a vojenské strategie umožňující vybudovat optimální model obrany a armády odpovídající bezpečnostním ohrožením a z nich vyplývajícím rizikům, aliančním závazkům a našim ekonomickým a lidským zdrojům* 448
35. *Předčasná profesionalizace armády* 449
36. *Selhání demokratického řízení a občanské kontroly armády* 450
37. *Neefektivnost boje proti organizovanému zločinu* 451
38. *Korupční symbióza elit* 451
39. *Nízká účinnost sankčního systému a způsobů zacházení s pachateli trestných činů* 453

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B6 (STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, ÚZEMNÍ POTENCIÁLY ROZVOJE) 454

Životní prostředí 454

40. *Přetrvávající nadměrné zatížení životního prostředí (především v průmyslových regionech) způsobené vysokou surovinovou a energetickou náročností hospodářství* 454
41. *Ekologická ngramotnost převážné většiny obyvatel České republiky* 456
42. *Vysoká zátěž životního prostředí z individuální dopravy* 457

Územní potenciály rozvoje 458

43. *Prohlubování územní diferenciaci sociálně-ekonomické úrovně o byvatelstva* 458
44. *Nízká úroveň prostorové mobility obyvatelstva* 459
45. *Nízká úroveň osobní veřejné dopravy* 460
46. *Nedostatečný rozvoj infrastruktury* 461
47. *Negativní tendence ve struktuře osídlení* 462
48. *Dysfunkce v řízení urbanistických procesů, územního plánování, financování rozvoje území a vymezení veřejného a soukromého sektoru* 463

PRIORITNÍ PROBLÉMY V OBLASTI B7

(EKONOMICKÝ ROZVOJ) 465

49. *Nízká inovační schopnost, dynamika a adaptabilita české ekonomiky* 465
50. *Udržitelnost vnější rovnováhy ČR při akceleraci hospodářského růstu* 466